

REFERAT

Møte i Vannområdeutvalget 23. april 2008 kl 0930 – 1100.

Sted: Haldenvassdragets Kanalmuseet, Ørje

Tilstede:

Jan A. Mærli	Aurskog-Høland kommune
Stein E. Lauvås	Marker kommune
Tore Johansen	Aremark kommune
Are Hedèn	Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Gaute Gangås	NVE region øst
Brita Skallerud	Bondelagene i Akershus og Østfold
Tyra Høiås	Fylkesmannen i Østfold

Håvard Hornnæs	Fylkesmannen i Østfold (observatør)
Finn Grimsrud	prosjektleder

Forfall:

Per Kristian Dahl	Halden kommune
Torhild Kongsness	Østfold Fylkeskommune
Stig Hvoslef	Akershus Fylkeskommune
Gunnar Andersen	Mattilsynet
Geir Solberg	Kystverket

Sakslista

1. Formell godkjenning av representanter til faggrupper og referansegruppe
2. Overvåkning av vassdraget. Ansvar for overvåkingen legges til vannområdet Haldenvassdraget og tillegges faggruppe Vassdrag.
3. Bunn sedimentundersøkelser for Bjørkelangensjøen
4. Behov for dokumentasjon / utredninger som grunnlag for tiltaksanalysen
5. Flomsituasjonen i Haldenvassdraget. Godkjenning at Vannområdeutvalget Haldenvassdraget v/faggruppe vassdrag koordinerer prosessen med revidering av reguleringsbestemmelsene
6. Informasjon, hjemmeside
7. Aktivitetsplan med finansieringsplan for 2008
8. Hvordan involvere referansegruppa?
9. Gjølssjøprosjektet
10. Eventuelt

01/08 Godkjenning av faggrupper og referansegrupper

Se vedlegg 1 "grupper i Vannområde Haldenvassdraget"

Vi har fått positive svar på alle henvendelser om oppnevning av personer til faggrupper unntatt fra Svenske myndigheter – Länsstyrelsen i Bohuslän som vi har hørt noe fra. Det har kommet ønsker fra Fiskeridirektoratet, som en sektormyndighet, med ønske om å være representert i vannområdeutvalget. Likeledes har det kommet ønske fra Naturvernforbundet med ønske om å være representert i Vannområdeutvalget på lik linje med Bondelaget.

Vedtak:

Lista over de ulike grupper godkjennes

Det sendes ny anmodning til Länsstyrelsen i Sverige.

Ønskene fra Fiskeridirektoratet om å delta i Vannområdeutvalget godkjennes

Ønske fra Naturvernforbundet om deltakelse i Vannområdeutvalget avslås

02/08 Overvåkning av vassdraget

Se vedlegg 2: Tilbud overvåkning a Haldenvassdraget i 2008

I henhold til Vannforskriften skal det i overflatevann overvåkes hydromorfologisk, økologisk og kjemisk tilstand. God overvåkning er en grunnleggende forutsetning for en kunnskapsbasert forvaltning. God overvåkning er viktig for å kunne velge de mest kostnadseffektive tiltak og den kan også vise at det ikke er nødvendig med særlige tiltak. Overvåkning av vassdraget er et viktig arbeid i Vanndirektivet. Det er lagt opp til to typer overvåkning, basisovervåkning og tiltaksovervåkning. Basisovervåkningen skal gjennomføres kontinuerlig slik at resultatene fra tiltaksovervåkningen kan sjekkes opp i mot den generelle utviklingen og endringer som skyldes for eksempel naturlig variasjon, klimaendringer og langtransportert forurensning. Tiltaksovervåkningen skal etableres i vannforekomster der miljømålene står i fare for ikke å bli oppnådd. Fylkesmannen i Østfold hjelper oss med å lage en overvåkingsplan. Den vil gi nødvendig oversikt og vise eventuelt behov for supplerende overvåkning.

Det haster med å komme i gang med overvåkingen i 2008. Vi har akseptert et tilbud fra NIVA, under forutsetning av godkjennelse i Vannområdeutvalget, som også tidligere har stått for overvåkingen i vassdraget og kjøpt tjenester for uttak fra vannprøver fra Haldenvassdragets kanal tjeneste. Tilbudet gjelder prøvetaking i Bjørkelangensjøen, Skullerudsjøen, Øgderen (Hemnessjøen) Rødnessjøen, Femsjøen og Gjølssjøen. Tilbudet fra NIVA er på 215.880. I tillegg kommer kostnader til prøvetaking. Tidligere var det Fylkesmannen i Østfold som sto ansvarlig for overvåkingen og ble finansiert med bidrag fra kommunene og Fylkesmannen. Med ny satsning på overvåking er det naturlig at Vannområdet v/faggruppe Vassdrag, får ansvaret for overvåkingen av vassdraget. Finansieringen av overvåkingen i 2008 blir et spleiselag mellom kommunene, Fylkesmennene, og Fylkeskommunene til overvåking og Vannområdet. Det er forslag om at Haldenvassdraget skal være lokalitet for basisovervåkingen. Det vil si at staten betaler, men dette er ikke avklart enda, derfor må regionen fortsette inntil videre. Videre må vi sjekke tilstanden i noen av sidevassdragene/sjøene for å vurdere behovet for tiltak. I forskriften står det at alle vannforekomster som ikke har god tilstand skal overvåkes, men ikke hvert år.

Vedtak:

Vannområdet v/faggruppe vassdrag får ansvaret fra overvåkingen fra og med 2008.

Tilbudet fra NIVA godkjennes.

Finansieringen av overvåkingen for 2008 blir et spleiselag mellom kommunene,

Fylkesmannen, Fylkeskommunene og Vannområdeutvalget.

Det stilles inntil kr 180 000 til disposisjon til overvåking for 2008 fra Vannområdets midler

03/08 Bunn sedimentundersøkelser Bjørkelangensjøen

Bjørkelangensjøen har store utfordringer i forhold til vannkvaliteten og vil sannsynligvis ikke oppnå miljømålene som blir fastsatt uten særskilte tiltak. I Miljøprosjektet ble utredning "Innsjøinterne- og hydrologiske tiltak i Bjørkelangensjøen" rapport fra NIVA LNR 4926-2004 laget. Rapporten konkluderer med at sjøen er sjølgjødslende om sommeren noe som stimulerer til algevekst i juli og august. For å kunne vurdere hvilke tiltak en bør foreslå er det

behov for å undersøke sedimentene i sjøen. Tilsvarende undersøkelse ble gjort i Vannsjø og som var til avgjørende hjelp i vurderingen av tiltakene. Overvåkingen av Bjørkelangensjøen har i hovedsak skjedd ved at man har tatt prøver i det algeproduserende laget og fulgt med i hvor mye næringsalter og alger det er i innsjøen fra år til annet. Overvåkingen har ikke vært lagt opp til å avdekke om det skjer intern gjødsling eller ikke. Universitetet i Oslo / NIVA kan utføre slike sedimentasjonsundersøkelser. Fylkesmannen i Østfold har søkt om ekstraordinære midler til overvåking / undersøkelser, deriblant kr 50 000 til sedimentundersøkelser i Bjørkelangensjøen. Fylkesmannen har ikke fått svar på søknaden.

Vedtak:

Vannområdeutvalget går inn for at det blir tatt undersøkelser i sedimentene i Bjørkelangensjøen sommeren 2008. Vannområdeutvalget avsetter inntil kr 60 000 til en slik undersøkelse. Dersom Fylkesmannen for innvilget sin søknad om støtte til undersøkelser i sedimentene i Bjørkelangensjøen, reduseres Vannområdets kostnad tilsvarende.

04/08 Behov for dokumentasjon / utredninger

Det som tydeligst skiller dagens satsning på rent vassdrag i forhold til tidligere satsninger er en høyere grad av kunnskapsbasert satsning. Første fase i arbeidet er utarbeidelse av en tiltaksanalyse hvor alle tiltak skal beskrives, hvilken renseeffekt de har og kostnaden med tiltaket. I faggruppene har arbeidet vært å få fram hvilken kunnskap vi har i dag og hva vi mangler for å kunne lage en fullstendig tiltaksanalyse som skal danne grunnlaget for prioritering av tiltakene. Det ble laget flere tiltaksanalyser under Miljøprosjektet, men det mangler en del og analysene er til dels for enkle i forhold til kravet i vannforskriften.

Avløp:

For dette fagområdet har vi en god beskrivelse av tiltakene, renseeffekten og har det meste på kostnader.

Landbruk:

Rapporten fra 2004 tar i hovedsak for seg redusert jordarbeiding etter forholdene slik de var i 2004. Praxis da var forholdsvis mye høstpløying i området. I 2007 var høstpløying redusert til omtrent 0 % i Aremark, Halden og Marker mens i Aurskog-Høland var det ca 16 %. Høstkorn med tilhørende høstpløying omfatter ca 35 % av arealet i Marker, Aremark og Halden, mens i Aurskog-Høland er arealet ca 17 %. Det er forbud mot høstpløying på de mest erosjonsutsatte arealene (klasse 3 og 4) Rapporten fra 2004 kvantifiserer ikke effekten av f. eks. tiltakene grasdekte vannveier, buffersoner mot vassdrag, fangdammer, høstkornproblematikken, etc. I de siste 2-3 årene har det også blitt et sterkt fokus på fosforgjødslingen i landbruket. Fosfornormene er fra og med 2007 redusert på grunnlag av forskningsresultater. Redusert fosforgjødsling gir også redusert avrenning av fosfor fra landbruket. Kartlegging av fosforinnhold i jord er viktig for å beregne eventuell effekt av redusert fosforgjødsling. Ut fra denne vurderingen med fokus på dokumentasjon av tiltakene, har landbruksgruppa anmodet Bioforsk om en oppdatert tiltaksanalyse med fokus tilførsel, tiltak, effekten av tiltakene og kostnadene med de ulike tiltakene. Vi avventer en tilbakemelding fra Bioforsk.

Vassdrag:

Faggruppen Vassdrag har ikke kommet så langt at den har vurdert behovet for utredninger. Miljøprosjektet fikk laget en litteraturstudie i forhold til forurensningen av flom i vassdraget. Arealene som er flomutsatt er ikke kartlagt og behovet for en nærmere gjennomgang er tilstede. Vassdragsgruppa skal på lik linje med de andre gruppene beskrive ulike tiltak som vil redusere flomsituasjonen i vassdraget. Vassdragsgruppa trenger imidlertid mer oppdatert kunnskap om vassdraget før en vil beskrive tiltakene, effekten av tiltakene og kostnadene ved en eventuell gjennomføring.

Iddefjorden.

Første møte i Iddefjordgruppa er berammet til 21. april. Gruppa har av den grunn ikke diskutert behovet for kunnskap, utredninger eller diskutert ulike tiltak og vurdert de ulike tiltakene.

Fra diskusjonen:

Det er viktig at husdyrgjødselproblematikken blir diskutert grundig. Det finnes nok spredearealer i området og det er viktig at det legges opp til / stimuleres til samarbeid.

Vedtak:

Landbruksgruppa har behov for en oppdatering av tiltaksanalysen fra 2004.

Vassdragsgruppa og Iddefjordsgruppa har ikke kommet så langt i sitt arbeid at de har klarlagt behovet dokumentasjon / utredninger.

Prosjektleder får fullmakt til å bestille nødvendig dokumentasjon slik at det kan utarbeides en tiltaksanalyse for Vannområdet Haldenvassdraget som er basert på dokumentasjon og kunnskap.

05/08 Flomsituasjonen i Haldenvassdraget

Flomsituasjonen i Haldenvassdraget har skapt mye engasjement de siste årene. Milde vintre og høy nedbørsintensitet har medført flomsituasjoner i vassdraget flere ganger i året. De 4 ordførerne i vassdraget henvendte seg i 2007 til NVE og ba om en vurdering av reguleringsbestemmelsene. NVE henvendte seg så til Haldenvassdragets Brukseierforening og ba om en redegjørelse. Brukseierforeningen svarte NVE med kopi til kommunene i februar 2008.

Det er behov for kunnskap omkring naturlige forhold og reguleringsbestemmelser.

Vassdragsgruppa har i møte 23. april (rett etter møtet i vannområdeutvalget) satt kunnskap om vassdraget på saklista.

Det er ønskelig av noen påtar seg oppgaven med å lede prosessen med å se på flomsituasjonen i vassdraget. Det naturlige vil være at vannområdet Haldenvassdraget v/vassdragsgruppa tillegges oppgaven med å lede prosessen som skal se på alle sider ved flomsituasjonen, deriblant eventuell prosess med revisjon reguleringsbestemmelsene.

Fra diskusjonen:

Det er viktig at denne problematikken blir grepet fatt i. Det er mange som har interesser i vassdraget og det som storparten er opptatt av er en så stabil vannstand som mulig. Vi har mølle i forbindelse med vassdraget som takler dårlig høy vannstand. Turismeinteressene er redd for lav vannstand i sommerhalvåret, etc. Gruppa ser fram til dette planer og forslag fra vassdragsgruppa.

Vedtak:

Vannområdeutvalget v/ faggruppe Vassdrag tillegges oppgaven med å lede prosessen for å vurdere flomsituasjonen. Faggruppe vassdrag skal ha en koordinerende rolle angående prosessen med revidering av reguleringsbestemmelsene.

06/08 Informasjon / hjemmeside

Informasjon er et viktig arbeid for å få til engasjement omkring tiltakene og arbeidet som skal gjøres. For formidling av informasjon er nettet det mest aktuelle mediet å benytte.

Informasjon om møter, referater fra møter, tiltaksanalyser, utredninger, etc. er det naturlig publiseres på en hjemmeside. Spørsmålet en stiller seg er hvor denne hjemmesiden skal ligge. Vannportalen.no er det naturlige nettstedet hvor alle skal kunne finne informasjon. Der ligger det allerede en "knapp" som heter Haldenvassdraget. Informasjon som ligger der vil kunne lenkes dit fra en hjemmeside. Det som er viktig er at det skal være enkelt for prosjektleder å kunne legge ut informasjon på nettet.

Vedtak:

Det opprettes en egen hjemmeside som legges under en egen "knapp" Vannområde Haldenvassdraget på hjemmesiden til Aurskog-Høland kommune. Dette blir en nøytral side i forhold til kommunene. Denne siden linkes til de andre kommunene som kan organisere sin side hjemmeside tilsvarende. Denne linkes også opp mot vannportalen.no

07/08 Aktivitetsplan for 2008

Aktivitet -	2008	Kostnad
Drift av faggrupper, ref. gruppe, vannområdeutvalg	Jan - des	15 000
Kompetansehevende tiltak for rep fra faggruppene	Februar – desember	40 000
Fellesarrangement for alle grupper august Bli kjent på vassdraget – tur med Turisten -	August	25 000
Hjemmeside utforming – kjøp av tjenester	Mai-juni	10 000
Innkjøp av fotoutstyr		5 000
Overvåkning av vassdraget (netto)	April – oktober	180 000
Sedimentasjonsundersøkelser	Juni – august	60 000
Kjøp av underlag til tiltaksanalysen	Mai – august	480 000
Informasjonstiltak ovenfor barn, skoleverket	September	50 000
Uforutsette kostnader	April – desember	80 000
Foreløpig udisponerte midler		255 000
Sum kostnader 2008		1 200 000
Tilgang til midler netto		Inntekt
Fylkesmannen i Østfold 2007		300 000
Fylkesmannen i Østfold 2008		500 000
Akershus Fylkeskommune		100 000
Fylkesmannen i Oslo og Akershus		300 000?
Østfold Fylkeskommune		?
Sum tilgang midler		1 200 000

Vedtak:

Framlagte forslag til aktivitetplan med tilhørende finansieringsplan vedtas

08/08 Hvordan involvere referansegruppene?

Erfaringer fra andre vannområder sier at det er vanskelig å involvere referansegruppene. Det er i faggruppene diskusjonen i hovedsak foregår og flere av de som er representert i faggrupper sitter også i referansegruppa. Det er imidlertid viktig for å få gjennomslag for tiltakene at ulike brukergrupper blir involvert og får uttale seg så tidlig som mulig. Slik prosessen er ment å forgå er at faggruppene beskriver tiltakene og prioriterer sine forslag. Disse forslagene skal så behandles i referansegruppa før de går til Vannområdeutvalget for vedtak på prioritering av tiltak for så å behandles politisk i hver kommune.

Vedtak

Til neste møte i vannområdeutvalget inviteres referansegruppen. På dette møtet presenterer faggruppene utkast til sitt bidrag til tiltaksanalysen.

09/08 Gjølsjøprosjektet

Helt mot slutten i Miljøprosjektet forsøkte de å etablere et eget prosjekt rundt Gjølsjøen i Marker: "Redusert fosforgjødsling som tiltak mot innsjøeutrofiering i spesielt utsatte landbruksområder" et samarbeidsprosjekt mellom Miljøprosjektet, Landbrukets forsøksringer, Universitetet for miljø og biovitenskap og NIVA. Målsettingen med prosjektet var å utfinne ut om redusert fosforgjødsling er et egnet tiltak mot innsjøeutrofiering. Dette innebar:

1: måling redusert algevekst 2: hvordan påvirker dette avling 3: hvordan påvirkes fosforreservene i jorda. Forrige prosjektleder hadde møte med LMD for å forsøke å skaffe finansiering for prosjektet planlagt fra 2007-2012, men kom ikke i mål.

Vurdering: Spørsmålet hvorvidt vi skal forsøke å etablere prosjektet er diskutert i faggruppen landbruk. Faggruppen er usikker på om det er fornuftig å gå sterkt inn for å etablere et slikt prosjekt. Faggruppen mener at det ikke er forsvarlig å bruke midler til gjennomføring som er tildelt Vannområdetutvalget. Nåværende prosjektleder har vært i møte med Statens landbruksforvaltning og LMD som er skeptiske til å finansiere et slikt prosjekt. De mener det ikke gir tilstrekkelig dokumentasjon på virkningen av redusert fosformenge (1/2 mengde) og at eventuelle resultater ikke vil være overførbare til andre områder. Det bærer preg av et storskalaforsøk og verdien vil i stor grad gå på holdningen til bonden til å redusere fosforgjødslingen og ikke knytte seg direkte til kunnskap. Morsavassdraget har satt i gang et prosjekt i samarbeid med Bioforsk med midler fra blant annet LMD hvor en tester redusert fosforgjødsling ut fra eksisterende jordanalyser. Morsavassdraget er utpekt som det vannområde som skal skaffe til veie kunnskap som kan overføres til andre vannområder.

Fra diskusjonen:

Ser at det vanskelig å få i gang noe prosjekt grunnet manglende finansiering nå og viktig å lytte til landbruksgruppa. Det er nok skapt forventninger til at dette prosjektet skal komme i gang. På litt sikt er det viktig at også Haldenvassdraget finner fram til sitt eget prosjekt i tillegg til at vi skal høste erfaringer fra Morsavassdraget.

Vedtak:

Gjølsjøprosjektet slik det er beskrevet utsettes inntil videre.

10/08 Eventuelt

a) Politisk behandling

Vannregionutvalget og vannområdeutvalget er opptatt av den politiske behandlingen / forankringen i kommunene. Det er trange tidsrammer for arbeidet høsten 2008.

Fylkesmannen i Østfold starter arbeidet med å lage en forvaltningsplan for hele Glommaregionen ca 1. oktober. Det vil si at vi må ha diskutert/behandlet vårt forslag i vannområdeutvalget i løpet av september. Fylkesmannen tiden fra oktober og fram til nyttår 2008 på seg til å lage en samlet plan for Glommaregionen som så skal ut på høring i første halvdel av 2009. Det er viktig at tiltaksplanen for Vannområdet Haldenvassdraget blir behandlet / orientert i kommunene før den blir sendt på høring slik at eventuelle justeringer kan komme inn.

b) Godkjenning av tekniske anlegg for rensing av kloakk fra spredt bebyggelse

Det hersker for tida noe forvirring rundt godkjenningen av disse tekniske anleggene. I en undersøkelse av anleggene i Morsa-området er resultatene at en del av disse anleggene ikke tilfredsstillere renskravene for fosfor. Leverandørforeningen for disse tekniske anleggene mener at prøvene ikke er tatt ut på riktig måte. Det er stor sprik i resultatene fra testene utført under undersøkelsen og tester som leverandørene utfører selv. Undersøkelsen er foreløpig ikke offentlig.

Det er viktig at avløpsgruppa følger opp denne problematikken og også løfter opp problemstillingen omkring kontrollprøvetaking.

NESTE MØTE: ONSDAG 18. JUNI 2008 kl 0930. Sted: Bjørkelangen
